

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 26CoP/39/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2315217119
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jozef Mačej
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2315217119.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci starostlivosti o maloletého: V. V. W., nar. XX. V. XXXX, bytom u otca a zastúpený kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta, matky: Mgr. V. W., nar. XX. Y. XXXX, bytom C. XXX a otca: Q. W., nar. X. Q. XXXX, bytom S. B. XXX, zast. splnomocnenkyňou: Advokátska kancelária FARDOUS PARTNERS s.r.o., Šaľa, Hlavná 6, IČO: 47 241 543, o nariadenie predbežného opatrenia, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Galanta z 24. júla 2015 č. k. 24P/135/2015-53, 2315217119, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa m e n í tak, že

I. z a č í n a konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému pre čas do rozvodu manželstva jeho rodičov a

II. n a r i a d ť u j e predbežné opatrenie, ktorým do právoplatného skončenia konania uvedeného v bode I., pokiaľ takéto konanie skončí skôr než právoplatne skončí konanie vedené Okresným súdom Galanta sp. zn. 12P/63/2015 o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému pre čas po rozvode,

- maloletého ponecháva v starostlivosti otca,

- matke ukladá povinnosť maloletému platiť počnúc mesiacom nasledujúcim po doručení napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa poslednému z účastníkov konania, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám otca, výživné vo výške 100 eur mesačne.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa na návrh otca I/ nariadil predbežné opatrenie, ktorým maloletého dočasne ponechal v starostlivosti otca a matke uložil povinnosť platiť na maloletého výživné vo výške 100 eur mesačne s tým, že výživné je splatné vždy 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám otca a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej a II/ vo zvyšnej časti návrh otca na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Právne rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 75 ods. 1, 2, 4, 6 a 8; § 76 ods. 1 písm. a/ až k/; § 102 ods. 1; § 162 ods. 1 a § 167 ods. 2 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení); § 62 ods.1 až 5 a 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine. Prvostupňový súd mal osvedčené, že rodičia maloletého spolu nežijú a že matka, ktorá sa o maloletého aktuálne osobne nestará, si svoju vyživovaciu povinnosť dobrovoľne neplní. Osobnú starostlivosť o dieťa aktuálne zabezpečuje otec, pričom v jeho starostlivosti nezistil žiadne nedostatky, preto rozhodol o dočasnom ponechaní maloletého v osobnej starostlivosti otca, ktoré opatrenie bolo potrebné pre vytvorenie podkladu pre ďalšie rozhodnutie už požadované návrhom na nariadenie predbežného opatrenia a to určenie výživného. Matke nariadil dočasne platiť na maloletého výživné vo výške 100 eur mesačne, ktorá suma pripadá aj s ohľadom na vek a potreby maloletého adekvátna, nakoľko mal za osvedčené, že matka by mala byť vzhľadom na výšku svojho mesačného

príjmu, predstavujúceho cca 852,54 eur, schopná platiť výživné v uvedenom rozsahu. Návrhom na nariadenie predbežného opatrenia sa otec domáhal určenia výšky výživného 150 eur mesačne, tento návrh však súd v časti 50 eur mesačne zamietol, nakoľko súd síce má za dostatočne osvedčené príjmy matky, avšak nemá osvedčené jej výdavky. Pri určovaní výšky dočasného výživného prihliadol aj na tú skutočnosť, že v návrhu na rozvod manželstva sa otec domáha určenia výživného na maloleté dieťa na čas po rozvode manželstva vo výške 100 eur a dôvod, pre ktorý sa v konaní o úprave rodičovských práv a povinností na čas do rozvodu manželstva domáha určenia výživného predbežným opatrením vo výške 150 eur, otec nijako nezdôvodnil.

Proti tomuto uzneseniu v celom rozsahu podala včas odvolanie matka s návrhom odvolaciemu súdu na jeho zmenu tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietne. Uviedla, že toho času prebieha na Okresnom súde Galanta pod č. k. 12P/63/2015 konanie o rozvod manželstva rodičov a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému. Potvrdila, že opustila spoločnú domácnosť, ale z dôvodu psychického týrania zo strany otca maloletého, ktorý dokonca vymenil aj zámok, čím jej bráni v užívaní spoločnej domácnosti. Podľa dohody s otcom maloletého uhradila tomuto 100 eur mesačne na výdavky spojené s domácnosťou a keďže v spoločnej domácnosti nebyva tak zanikol dôvod úhrady predmetnej sumy, ktorý si otec tak chcel sumou 100 eur vykompenzovať.

Otec ani opatrovník odvolacie návrhy nepodali.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 2 písm. a/ O. s. p. na základe odvolania matky celú vec (predbežného opatrenia vo veci starostlivosti súdu o maloletého, v ktorej sa konanie mohlo začať i bez návrhu a v ktorom konaní súd nebol viazaný ani návrhmi na konkrétny spôsob rozhodnutia vrátane odvolacích návrhov, preto rozhodnutie súdu prvého stupňa v zvyšnej časti zamietnutia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia bolo nadbytočným, ktoré z pohľadu účinku je bez právneho významu) a to podľa § 214 ods. 2 O. s. p. bez pojednávania (pretože tu nešlo o vec samu a ani o žiaden zo zákonom predpokladaných prípadov vyžadujúcich si prejednanie veci na pojednávaní odvolacieho súdu) a dospel k záveru, že i keď na potrebu dočasnej úpravy pomerov účastníkov tu usudzovať treba, bolo potrebné vykonať určitú korektúru v tom, ako s návrhom v tejto veci naložil súd prvého stupňa.

I keď s tzv. rozvodovým konaním je zo zákona spojené len konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode (tu por. aj § 113 ods. 1 O. s. p.) a návrh na predbežnú úpravu práv a povinností urobený počas konania o rozvod manželstva sleduje úpravu práv a povinností pre čas pred rozvodom manželstva rodičov maloletého dieťaťa (ku ktorému nakoniec podľa výsledkov vykonaného dokazovania ani nemusí dôjsť), z hľadiska posudzovania dôvodnosti poskytovania súdnej ochrany práv predbežným opatrením význam má len to, či si konkrétne okolnosti prípadu bezodkladnú (hoc aj iba dočasnú) úpravu pomerov vyžadujú a či pre takú úpravu možno nájsť oporu v platnom práve.

Odvolací súd je potom zhodne so súdom prvého stupňa názoru, že podmienky predbežnej úpravy boli splnené i v prejednávanej veci.

Podľa čl. I § 36 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „Zák. o rodine“) rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

Ak potom z obsahu spisu (tak z podaní otca ako aj matky) nemôže byť žiadnej pochybnosti o tom, že rodičia maloletého nežijú spolu, dôvody prerušenia spolužitia rodičov detí môžu mať len pomocný význam a naopak zásadný význam tu má potreba úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom v takomto prípade i bez návrhu.

Nie je pritom podľa názoru odvolacieho súdu rozhodujúce to, že konečná úprava výkonu práv a povinností podľa čl. I § 36 ods. 1 Zák. o rodine (pre čas pred rozvodom manželstva) je vyhradená rozhodnutiu v samostatnom konaní (vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, v tejto súv. por. tiež § 176 a nasl. O. s. p.) a že priestor pre dočasnú úpravu pomerov predbežným opatrením by spravidla bol práve v rámci takého konania, pretože z obsahu spisu sa začatie konania nepodávalo a prípady potreby bezodkladnej úpravy pomerov by nebolo spôsobilé pokryť ani konečné rozhodnutie v takomto

konaní. Navyše bezzákladnosť návrhu na predbežné opatrenie nemôže zakladať len skutočnosť, že k jeho podaniu došlo (formálne) v rámci konania, s ktorým navrhovaná predbežná úprava nemá vecný súvis (v konaní o rozvod), pretože súd je oprávnený (a v prípade zistenia podmienok takého postupu tiež povinný) predbežne upraviť pomery i bez návrhu (a tým reparaovať aj prípadné nedostatky v návrhoch účastníkov) a to podľa § 102 ods. 2 O. s. p. tým skôr, že sa tak má stať v rámci konania o úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom pre čas po rozvode, ktoré spojením zo zákona s tzv. rozvodovým konaním nestráca povahu konania, ktoré možno začať aj bez návrhu. Aby nedochádzalo k zabezpečeniu ochrany práv výlučne za pomoci predbežného opatrenia t.j. rozhodnutia len dočasnej povahy, je tu úprava nepovšimnutá súdom prvého stupňa a to ustanovenia § 76 ods. 3 vety prvej O. s. p., podľa ktorého súd pri nariadení predbežného opatrenia uloží navrhovateľovi, aby v lehote, ktorú mu určí, podal návrh na začatie konania na súde alebo na rozhodcovskom súde; ak ide o konanie, ktoré možno začať aj bez návrhu, súd vydá uznesenie o začatí konania. Práve to je procesným prostriedkom spôsobilým v prípade konaní zahájiteľných aj bez návrhu eliminovať procesnú nečinnosť (pasivitu) navrhovateľa predbežného opatrenia tým, že súd bez ohľadu na záujem takejto osoby viesť aj konanie vo veci samej je povinný takéto konanie začať sám a v takto začatom konaní sa následne postarať buď o „vypodloženie“ skôr nariadeného predbežného opatrenia konečným rozhodnutím vo veci samej (viac či menej kopírujúcim predbežné opatrenie), alebo o vydanie takého rozhodnutia vo veci samej, ktoré bude naopak praktickým odmietnutím úpravy obsiahnutej v predbežnom opatrení.

Keďže predbežné opatrenia súdy vydávajú spravidla bez vylúčením účastníkov aj zabezpečovania ich vyjadrení (§ 75 ods. 6 a 8 O. s. p.) a teda i bez vykonávania dokazovania, je tu logicky zvýšená miera povinností kladených na navrhovateľa predbežného opatrenia a to najmä v smere takého osvedčenia tvrdení, vedúcich k záveru o potrebe celkom konkrétnej predbežnej úpravy pomerov účastníkov, pri ktorom obmedzenia práv inej osoby možno považovať za vyvážené záujmom na spravodlivom usporiadaní vecí. Povinnosť preukazovania rozhodných skutočností (vlastná konaniu vo veci samej) je tu nahradená povinnosťou takéto skutočnosti len osvedčiť (čím treba rozumieť, že súd nemá mať z predložených podkladov žiadne vážne pochybnosti o pravdivosti verzie predostieranej návrhom a ani o opodstatnenosti navrhovanej úpravy). Z už uvedeného tak plynie aj praktický zákaz použitia úpravy predbežnými opatreniami tam, kde právo s požadovanou predbežnou ochranou a/alebo podmienky úpravy pomerov predbežným opatrením nie sú osvedčené celkom dostatočne a kde by tak fakticky malo resp. mohlo ísť o šikanu protistrany navrhovateľa predbežného opatrenia v spore. Predbežné opatrenia v konaniach zahájiteľných aj bez návrhu však majú zároveň tú osobitosť, že na rozdiel od predbežných opatrení v konaniach zahájiteľných len na návrh, ich možno nariadiť aj v prípade nie celkom dostatočného osvedčenia potreby navrhovanej úpravy či dokonca aj pri takom osvedčení, ktoré za osvedčenie ani považovať nemožno, sankciou za neuspokojivé osvedčenie navrhovaného spôsobu riešenia je však predbežný záver o neexistencii dôvodu ustupovať od zákonom ustanoveného pravidla.

Ani jeden z rodičov nespochybnil, že spolu nežijú, že doposiaľ síce bolo rozhodnuté súdom o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému a to rozsudkom Okresného súdu Galanta sp. zn. 13P/271/2012 zo dňa 15. novembra 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť 27. novembra 2012, z ktorého vyplýva, že súd prvého stupňa schválil dohodu rodičov, v zmysle ktorej bol maloletý zverený do striedavej starostlivosti rodičov, ktorý však zanikol t.j. stratil účinnosť v dôsledku obnovenia spolužitia rodičov. Rozhodnutie o povinnosti na výživné bolo celkom závislé na bezpečnom ustálení osoby toho rodiča, ktorý by mal mať dieťa (čo aj len pre čas do konečného rozhodnutia) vo svojej starostlivosti a aj potreba celkom presného určenia platobného miesta na výživné si vyžaduje určenie prijímateľa platieb výživného celkom bezpečne (nielen ponechanie takejto otázky buď celkom na ľubovôli rodičov alebo iba na rešpektovaní vytvoreného faktického stavu súdom). Povaha rozhodnutia o tu uvádzanej primárnej otázke (starostlivosti o maloleté dieťa) potom vyplýva a/ z faktického stavu v čase rozhodovania súdu a b/ z akceptovateľnosti pretrvávania takéhoto faktického stavu. Ak totiž kritériá zmienené už vyššie nasvedčovali opodstatnenosti predbežnej starostlivosti otca (matka by totiž pri záujme na opaku musela buď presvedčiť o výchovnej nespôsobilosti otca, resp. o vlastnej schopnosti postarať sa o maloletú podstatne lepšie než otec, nakoľko dôvodom pre destabilizáciu skoršieho výchovného prostredia nie sú len rovnocenné výchovné podmienky druhého rodiča a o preukázanie či aspoň osvedčenie čohokoľvek v tomto smere relevantného ani podľa odvolacieho súdu nešlo), vydanie predbežného opatrenia spôsobom predpokladaným v ustanovení § 76 ods. 1 písm. b/ O. s. p. by prichádzalo do úvahy len vtedy, ak by sa predbežným opatrením malo zabezpečiť odňatie dieťaťa z dispozičnej sféry toho rodiča, ktorý by ho podľa zamýšľanej úpravy v starostlivosti nemal mať) a jeho prenesenie do dispozičnej sféry druhého z rodičov resp. inej osoby. O taký prípad

však v prejednávanej veci nešlo, pretože maloletý sa už v čase rozhodovania napadnutým uznesením nachádzal (fakticky) v starostlivosti otca (čiže u toho rodiča, u ktorého by aj pri riadení sa vyššie podanými úvahami prinajmenšom do rozhodnutia vo veci samej s výhradou možnej zmeny pomerov aj v priebehu takéhoto konania mala ostať). Pretože k žiadnej zmene v tomto nedošlo ani v odvolacom konaní, prípadné predbežné opatrenie ukladajúce matke maloletého odovzdať otcovi ani naopak (uloženie otcovi povinnosti vydať dieťa matke) neprichádzalo do úvahy.

Odôvodnenou bola preto len právna konzervácia aktuálneho faktického stavu, ktorú prvostupňový súd správne vyjadril dočasným ponechaním maloletého v starostlivosti otca, avšak bolo potrebné zmeniť dobu účinnosti tejto úpravy, pretože súdom prvého stupňa formulovaná „do právoplatnosti skončenia konania vo veci samej“ bola z tohto pohľadu neurčitá, keďže nebolo zrejmé do právoplatnosti skončenia akého konania a v akej veci samej, preto odvolací súd podľa ustanovenia § 220 O. s. p. napadnuté uznesenie zmenil spôsobom uvedeným v bode II. tohto uznesenia, pri zachovaní jeho podstaty a teda faktickom potvrdení spôsobu rozhodnutia voleného súdom prvého stupňa (§ 219 O. s. p.) čo bolo vyvolané len potrebou formulačných nepresností, resp. neúplnosti v príslušných častiach rozhodnutia.

K prijatiu tohto uznesenia došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.